

בנאות דשא

שביעי של פסח תשפ"א - גליון נ"ב

דולה ומשקה מתורת רבוה"ק מפרשיסהא קאצק וגור זי"ע במשנת רבינו ראש הישיבה שליט"א

בקיעת המים בכל מקום להתעלות תמידית

אמרו חז"ל (מכילתא בשלח פ"ד, שמ"ו כא, ו) שבשעת קריעת ים סוף נבקעו כל מימות שבעולם, המים שבבורות ושבישחין ושבעמרות ושבעד ושכוס ושבחבית ושבלוחית, ומים העליונים שבשמים ושבתחתונים ושבתהומות. ובמדרש תהלים על הפסוק (יה, טו) 'ויראו אפיקי ים' איתא 'את מוצא בשעה שאמר הקב"ה למשה (בשלח יד, טז) 'ואתה הרים את מטך' נבקעו כל מעיינות תהום שבעולם אפילו מים שבכדים ושבתות ושבעלוחיות נחלקו באותה שעה'.

ולכאורה יש להבין מה ההדגשה 'אפילו' מים שבכדים וכו', הלא אין זה רבותא ונס יותר מכל מימות שבעולם, ואדרבה הרי גם ביד בוד' לחלוק מים שבכלים ע"י הכנסת עץ לכוס וכדומה, ואילו לחלוק ולבקוע נהר הרי רבותא טפי גבי בני אדם, ומה המכוון באומרו 'אפילו'.

וי"ל דהרי תכלית הנסים הוא לפרסם כבוד מלכותו ית"ש בעולם ולברר שהש"י שולט בטבע, וכדכתיב (שמות ח, יח) 'למען תדע כי אני ה' בקרב הארץ', ולכן נבקעו כל מימות שבעולם (וע"י גבורות ה' פמ"ב), והיה מקום לומר שבמים שבכלים שבבית שאין בהם פרסום גדול אינם חשובים כ"כ שיעשה עליהם נס, וקמ"ל שאפילו בהם עושה הקב"ה נס, ואדרבא דייקא **בכלים קטנים שכא"א רואה את הנס בביתו מתברר ומתפרסם ביותר שמלכותו 'בכל' משלה**, בלי שום יוצא מן הכלל.

עוד י"ל הא דנקטו חז"ל החידוש דנבקעו אף המים שבכלים וכו', דנודע דמעלת המים היא הטהרה שנגרמת על ידן שהם מטהרים מכל טומאה, אבל מים שבכלים שהם שאובים אין להם מעלת הטהרה של המים וגם מקבלים טומאה, וזהו הרבותא שאף בכגון דא נעשה הנס של קריעת ים סוף, שנגלה הנהגת הבורא אף שלא במקום טהרה. וללמדנו **בא שבכל מצב שיהודי נמצא אפילו במדרגה נמוכה מ"מ נבקע הים בשבילו**.

וביותר עומק י"ל ע"ד העבודה, דהנה דרך האדם בראותו נס, להתפעל ממה שהקב"ה שינה חוקי הטבע באופן

היוצא מגדר הרגיל, ואף אם מתבונן בנסים ומגיע לידי הכרה שביד הכח והגבורה וכו', מ"מ אין שום השפעה על שיגרת חייו והרגלי התנהגותו, ואינו אלא למקומו ושעתו, וע"ד שאמר **הרה"ק הרבי ר' בונם מפרשיסהא זי"ע** שיכול לעשות שהרפסודות השטות על היוויסעל' ישוטו כנגד הורם, אבל לא יצא מזה שום בעל תשובה, הגם שכולם יתפעלו מהמופת אבל רק לזמן מועט ותו לא, כי הנסים אינם בעיני האדם אלא בגדר מופת בעלמא, ולא מעוררים את הרואים מתרדמת העולם הזה.

אבל **התכלית האמיתית של הנסים היא להשפיע על מהות האדם**, לזעזע את האדם בעומק לבו, שיתעורר לעבוד את ה' מעל דרך הטבע. וכמו שפירש **השפת אמת** (חנוכה תרל"ו ליל א, פסח תרמ"ו ועוד) מה דכתיב (תהלים ס, ו) 'נתת ליראך נס להתנוסס', שהקב"ה עושה נסים לבני ישראל כדי להגביה אותם להוציאם מהטבע, שע"י הנס שהקב"ה משנה הטבע בעבורינו, צריך האדם לעורר את נפשו לצאת מהטבע, כי תכלית הנסים שעשה עמנו הבורא ית' הוא כדי לרומם את נפשותינו ללמוד לגבור גם נגד הטבע, כמו שהוא מנהיג אותנו למעלה מהטבע. וכן עשו בני ישראל בשעת קריעת ים סוף, שנשאו קל וחומר בעצמם כיון שבטיל הבורא ית' הטבע בעבורנו מכש"כ שיש לנו לבטל הטבע בעבורו (ע"י שפ"א פסח תרל"ז).

וזהו כונת דברי המדרש להשמיצנו, שתכלית קריעת הים היה לבקוע לבות בני ישראל ולהחדיר בהכרה ברורה אצל כאו"א אף על העולם הפרטי שלו כי המלכות שלך הוא ומלכותו בכל משלה, ולכן נעשה נס ונבקעו גם המים שבכלים ובחביות, שבהם אדם שואב ולוקח לעצמו לביתו, להורות שעל האדם להיות מושפע מהנס, גם במעשי בביתו במקום שהטבע שולט בו, גם שם יש לבקוע את המים, להתעלות ולהתגבר מעל הטבע, שהנס ישפיע עליו גם על לאחר זמן, שימשיך להיות חיים של **שבירת ומסירת הטבע עבור השי"ת**.

(פסח תשע"א - עבד"ד פסח עמי פה-פה ועמ' פח)

נתלבשו באמונתם ואמרו שירה

בהיות בני ישראל במצרים, לא היה בכחם להוציא מכח אל הפועל הפנימיות שנטע הקב"ה בהם, ואז היו בחינת גן עדן. וזה היה עיקר הגלות, כענין שנאמר (תהלים קמב, ח) הוציאה ממסגר נפשי להודות כו', כי בני נבראו רק להעיד על השי"י, כמ"ש (ישעיה מג, כא) עם זו יצרתי לי תהלתי יספור.

והלא אין שכל אנושי מבין זאת, אחר עבודת הפרך כמה שנים, ותיכף כשיצאו שרו כולם שירה כזאת למעלה מכל הנביאים, אין זאת רק שנתעלו נפשותיהם ונתלבשו בלבוש קודש, מה שהי' נסתר מהם בהיותם תחת יד מצרים.

וכל זה זכו על ידי האמונה, והגם שראו כל הנסים, ומה היה להם להאמין, אכן העיקר **שיהיה כל האדם נתבטל אל הנס**, והרי אנו כולנו יודעים ומאמינים בכל הנסים שעשה עמנו השי"י, ועכ"ז **אם ה' האמונה מאירה באמת לא ה' באפשרות לשכוח**, ומכל שכן לחטוא בשום דיבור מעשה ומחשבה, **הא למדת שאין זו אמונה שלימה**. והכתוב מעיד עליהם ויאמינו בה', כמו ותקעתיו יתד במקום נאמן (ישעיה כב, כג). ואז באו לבחינת מאמינים בני מאמינים שנקראו בני ישראל (שבת צז).

וכפי חזק האמונה כך רואין האמת. שכך סידר הקב"ה, אשר הנהיגה שלו יתגלה לכל אחד כפי האמונה, כך מקבל חיות מוחי החיים. והנה הם האמינו מה שיעשה הקב"ה עמנו בכל הדורות, ולכן **נגלה להם ברוח הקודש כל מה שיהיה, ואמרו שירה על הכל**. דאיתא בלאה שקראה שם יהודה הפעם אודה (בראשית כט, לה), שנטלתי יותר על חלקי, משמע שקודם שקיבל המגיע לו לא שייך הודאה, והקב"ה הבטיח לאבות להכניסם לארץ ישראל, ועדיין לא נכנסו, ואין אמרו שירה. לכן כתיב (בשלח יד, לא-טו, א) ויאמינו - אז ישיר, שעל ידי שהיה האמונה מאירה אצלם כאילו בעין רואים שהקב"ה מכניסם לארץ ישראל.

וכמו שהם בכח אמונה על להבא אמרו שירה, כמו כן אנו כפי האמונה בכל יום במה שעשה הקב"ה הנסים לשעבר, יכולין להתדבק בשירה הזאת, כי השירה הוא כולל מה שהיה ומה שיהיה (ע"י זוה"ק בשלח נד:).

(שפת אמת פ"ב בשלח תרנ"א ד"ה בפסוק ויאמינו)

התחלת היציאה והגמר - כשלא יראו מהמצרים

בסוף פרשת ציצית (שלח טו, מא) שהוא זכר ליציאת מצרים, כתב רש"י בשם רבי משה הדרשן **'שמונה חוטים שבה כנגד שמונה ימים ששהו ישראל משיצאו ממצרים עד שאמרו שירה על הים'**. והקשו המפרשים איך תמצא שמונה, והלא בשביעי של פסח נקרא הים ואמרו שירה, וכמ"ש רש"י בפרשת בשלח (יד, ה) שלכן אנו קורין השירה ביום השביעי.

והראשונים כתבו שהגאולה התחילה בערב פסח - מיום ששחטו פסחיהם, נמצא שיום שביעי של פסח הוא שמיני של יום גאולה, והמהר"ל (גור אריה ס"ט פ"ה שלח) מבאר שבמה ששחטו הפסח שהוא אלוהיהם, כבר התחיל להתבער הרע, והיה שביתת שאור שבעסה - היצר הרע וכוחותיו, כי לא היציאה מגבול מצרים היא הגאולה, אלא השחרור מהשעבוד לקליפת וטומאת מצרים, שהתחיל ביד"ד. ולכן איסור חמץ אכן מתחיל מיום י"ד בחצות (ע"י פסחים ד:).

ויובן מה שמצינו בחז"ל (מנחות מד.) שבשעת נסיון באו ד' ציציותיו וטפחו לו על פניו, כי **נזכר שיש שמונה חוטים בציצית ולא שבעה**. המרמזים כנ"ל שעיקר היציאה מתחיל משעת שחיטת הפסח, שאז אמרו בני ישראל **למצרים שאין מתייראים מהם**, וזכרון זה נתן לו את הכח להתגבר על יצרו, ווייזען א פייג ליצר הרע, וכדאיתא בספ"ק על הפסוק (איוב יד, ד) 'מי יתן טהור מטמא לא אחד', איין פעסטע ניין - לא אחד, לא לזכור ולא להתחנאות, אלא לעמוד איתן בדעתו כנגד היצר הרע, ובוזה יכולים לצאת מרשותו, וליכנס כל כולו - כל הרמ"ח אברים, לרשותו של הקב"ה.

(פסח תשע"ו - עבד"ד פסח עמי קלא)

ברכת מזל טוב

לידידנו הרה"ח ר' **אורי גינצבורג שליט"א**
בן הרה"ח ר' **אליעזר צבי שליט"א**
לרגל הולדת בנו שיחי'
יזכה לרוות נחת מכל יוצ"ח
מברכים: **ידידים מגוער**

לזכר ולעילוי נשמת

הרה"ח ר' **דוד בן הרה"ח ר' שאול ז"ל**
וואסערטשהיי
נלב"ע שב"ק אחרון של פסח
כ"ב ניסן תשע"ח

לעילוי נשמת הידידים

הרה"ח ר' **שלמה זלמן** בן ר' **דוד דב אדלר ז"ל**
הרה"ח ר' **דוד שלמה זלמן** בן ר' **ישראל משה אולבסקי ז"ל**
הרה"ח ר' **יוסף** בן ר' **יהושע אהרן טוביה בוקצין ז"ל**
הרה"ח ר' **עקיבה** בן ר' **חנן העניך הלוי פיטרקובסקי ז"ל**
הנצח ע"י **אחד מידידיהם שליט"א**

שם הוי"ה ביציאת מצרים וקריעת ים סוף - שמנו קראת בשמך

בכל פרק מהלל נזכר שם הוי"ה, ואין לך פרק אחד מכל ספר תהלים שלא נזכר בו שם הוי"ה או שם אלקים [בכשני שליש מהם נזכר שם הוי"ה, ובשליש האחר כתיב אלקים, שדור המלך ע"ה ביקש שגם מדת הדין תסכים עמו, וזולת בפרק ק"ג שנאמר שם י-ה, ומטעם מיוחד, שהוא השם של החיות, דכל הנשמה תהלי י-ה], ובפרק 'בצאת ישראל ממצרים' שמודים בו על ניסי יציאת מצרים וקריעת ים סוף אין מוזכר שם ה' [ומה שנאמר 'אלוקי יעקב' אינה מלכות כללית, כי אם על יעקב בפרטיות], הלא דבר הוא.

ובכן הדבר בהא דאמרין בגמרא (סוטה לו:): "יהודה שקידש שם שמים בפרהסיא נקרא כולו על שמו של הקב"ה, מאי היא וכו', זה אומר אין אני יורד תחילה לים וזה אומר אין אני יורד תחילה לים, קפץ נחשון בן עמינדב ויורד לים תחילה, וכו', ולפיכך זכה יהודה לעשות ממשלה בישראל שנאמר 'היתה יהודה לקדשו ישראל ממשלותיו' - מה טעם היתה יהודה לקדשו וישראל ממשלותיו - משום דהים ראה ויגוס, ומשמע שלא רק נחשון נשיא שבט יהודה קפץ, אלא כל שבט יהודה היו מן הקופצים ראשונה לים [ובקפיצתם לים מסרו נפשם, שהרי לא ידעו שיקרע הים לפניהם, ורק על ידי קריעת הים נפתח פתח לגיסים נוספים כיוצא בזה], וקידשו שם שמים בפרהסיא ועל כן זכו כל שבט יהודה להיקרא כולו על שמו של הקב"ה. ונמצא

דשפיר מוזכר שם הוי"ה במזמור 'בצאת ישראל', במה דכתיב 'היתה יהודה לקדשו', שעל ידי 'לקדשו' - שקדשו שם שמים במסירות נפש, נקראו כולו על שמו של הקב"ה. ואמרו חז"ל (ב"ר צח, ו) על הפסוק (ויחי מט, ח) "יהודה אתה יודוך אחיך" - "היו כל אחיך נקראין על שמך, אין אדם אומר ראובני אנה שמעוני אנה, אלא יהודי אנה, וכיון

שכולם נקראים על שם יהודה, יש בכל איש ישראל שם ה'. וגם קריעת הים היה כדאי לכל אחד ואחד, וכמ"ש השפת אמת (סוף תרס"ד) דזהו דכתיב (תהלים קלו, ג) 'לגזור ים סוף לגזרים' ואמרו חז"ל (ע"י מכילתא בשלח יד, טז, וע"י רש"י תהלים שם) שנגזר לי"ב גזירים - לכל שבט דרך אחר, ומאי נפק"מ בזה, אלא שבא להודיע שכל שבט כדאי לגזור הים בשבילו, ולא זו בלבד, אלא כל אחד ואחד מישראל ראוי להיקרע הים בשבילו, ולכן כתיב (תהלים עד, ג) 'אתה פוררת בעזר ים' - משמע לפירורין, דהיינו שלכל איש ישראל היה חלק בקריעת ים סוף. וכמו שאז בשעת קריעת ים סוף נקרע הים לכל אחד מישראל, כן נשאר כך זה לכל דור ודור, ומתעורר הניסים לכל נפש ישראל בשביעי של פסח.

אך יש תנאי בדבר, שצריך להחשיב את הכוחות שיש בו, דאי לאו הרי הוא מתבטל, כפירורין דבטלין ומפקרי ליה אינשי (פסחים ו, ו), ומי שמחשיב זאת - בידו לזכות להיקרא על שמו של הקב"ה, וכמו שאומרים בנוסח התפלה 'ושמך הגדול והקדוש עלינו קראת' [וכן אומרים בנוסח 'לשם יחוד' לפני נטילת לולב 'לידע איך שמך נקרא עלי'].

וזה שאומרים בפיוט ובכ"ן ויושע 'נושעים מפי קצרי יד, פתח למו שם ייך, וירא ישראל את ה'יד', ע"פ פשט הכוונה שבני ישראל נושעו מבין מצרים שהיו חלולים ותש כוחם, וקצרה ידם מלמנוע יציאת ישראל ומלהושיע את עצמם בים, והקב"ה נתן לבני ישראל שם וחזק כמ"ש 'וירא ישראל את ה'יד'. אך יש לפרש ד"שם היינו להיות נקראים יהודים, והוא הכח למסור נפש עבור רצון השי"ת, ובה מגדלים ומקדשים כבודו ית"ש שנקראים על שמו.

(פסח תשע"ט - עבד"ד פסח עמי קסא-קסב)

ע"י ויהי נהפך לישועה

'עזי וזמרת י-ה ויהי לי לישועה' (בשלח טו, ב), יש לדקדק מדוע כתיב 'ויהי' לשון צער (ע"י מגילה י:). ויש לומר בהקדם דקדוק רש"י על לשון 'ויהי' דהו"ל לומר 'היה' לשון עבר, ע"י"ש מה שכתב לפי דרכו, אך איתא (ע"י פרשת דרכים דרוש ה, וע"י שהש"ר ב, כ) שעל ידי קושי השעבוד נתקרב הקץ, ובמקום להיות במצרים ארבע מאות שנה היו רק רד"ו שנים, ובזה פירשו (ע"י הגש"פ מנחת עני לבעל הערוך לנר"י זצ"ל על הפיסקא ונצק אל ה' אלוקינו) מאי דכתיב 'ויהי' [לשון צער, מחמת קושי השעבוד] בימים הרבים ההם וגו' ויאנחו, שעל ידי האנחה מקושי השיעבוד נתבטלו 'הימים הרבים' שנגזרו. ולפ"ז י"ל שזה שאמר הכתוב הכא, על ידי 'עוזה' של הקב"ה, 'וזמרת' לשון כריתה וקיצוץ, שנכתרו שנות שעבוד שנגזרו, נתהפך 'ויהי' ונעשה 'לי לישועה' על ידי קושי השיעבוד שהוא 'ויהי' (מפס"ס פ"ר בשלח עמי קו)

מילי דאורייתא

בדין הידור מצוה

לו בתמידות, מ"מ בוודאי אף הם ס"ל דכבר בסיומו מקיים המצוה, אלא דחייב להמשיכה.

וביכורים שעזיטם בכלים נאים (סוף"ג דביכורים), אינו ענין לנידוד, דשם ע"י"ז היו נוי לביכורים עצמן. ובדברי רש"י (ב"ק ט:): שכתב דבעינן גם ציצית נאה וגם טלית נאה, האריכו האחרונים למעניתם (ע"י"ש בס' המפתח).

ומה שהקשה בארץ צבי (המצויין שם) שניבעי בית נאה משום מזוזה שבו כמו בטלית, י"ל ע"פ מש"כ במהרש"א (חא"ג ברכות נו:): דג' דברים מרחיבין דעתו של אדם וחד מהם דירה נאה, היינו דמרגילו בעניני עוה"ז מלשון נפש רחבה הנאמר אצל בלעם (אבות פ"ה מ"ט), ולא למעלותא איתמר. ולדברי המהרש"א מה דאמרין שם 'כלים נאים', להנ"ל צ"ל דהיינו כלים ולא בגדים, דהא בעינן טלית נאה [וצ"ב מאי שנא דבכלים יש להיוהר ולא בבגדים, ואולי בגדים מזכירים לאדם חסרונו שהרי נצרכים בגלל החטא, וע"י].

ואם כן הוא במכשירי מצוה שצריך לעשות מעשה המצוה בכלים נאים, כל שכן האדם המקיים את המצוות וכותב את מעשיו - 'זה ספר תולדות אדם', בוודאי עליו להיות נקי מכל סג דהיינו כלים ולא מצוות ה' בהידור [ומש"כ בבניהו שם דגוף הגשמי של סופר סת"ם אי"צ להיות נאה, אין ענין לנידוד כמובן]. ומדוקדק בלשון חז"ל 'התנאה' כלומר אתה בעצמך התנאה לפניו במצוות.

ולפ"ז י"ל שדברי הגמרא ואנוהו - התנאה לפניו במצוות, ופירוש התרגום ואנוהו - ואבני לי מקדשא, שניהם לדבר אחד נתכוונו, כי המכוון באבני לי מקדשא היינו לעשות את עצמו מקדש ומשכן להשראת השכינה שיוכל השי"ת לשכון בתוכו ממש, וכדי שיהיה ראוי להיות משכן לה', יש להתנאות לפניו כראוי (ע"י שפי"א תרמ"ה סוף ד"ה בפסוק ששת, ותרמ"ו ד"ה במדרש כמה).

(פסח תש"ע - עבד"ד פסח עמי טו-טז)

במצות עשה לפנינו סוכה נאה ולולב נאה ושופר נאה ציצית נאה ספר תורה נאה וכתוב בו לשמו בדיו נאה בקולמוס נאה, ופירש בשפת אמת שצריך 'קולמוס נאה' אע"ג שאינו משפר ומיפה עצם הכתב 'משום דהכתובה עצמה נמי מצוה היא צריך לעשות באופן מהודר, אע"פ שאין ניכר ההידור אחר הכתיבה'. וכן כתב להלכה הקסת הסופר (ס"י ג סעיף ו).

אך בבן יהוידע (שבת שם) ובשו"ת בנין שלמה (סוסי" ו) חולקין ונקטו דדוקא כשמיפה ע"י הכתב, אך השפי"א ס"ל דזהו בכלל ס"ת נאה, או דהול"ל בכתב נאה.

ובס' בניהו (שם) כתב דשופר נאה היינו גם בקולו וגם במראהו, ול"ד לקולמוס דבעת קיום המצוה בקריאת התורה אין רואין ופיו, משא"כ שופר בעת התקיעה ניכר. ותמוה לכאורה דהא עסקינן במצות כתיבת ס"ת ולא במצות קריאה [ובפרט לסוברים (ע"י השגות הראב"ד על הר"ף סוכה יג. וע"י שד"ח הנ"ל כלל יב) דאנוהו הוי דרש גמור מדאורייתא, וקריאת התורה רובה ככולה מדרבנן (ע"י תוס' מגילה יז: ד"ה כל, ושו"ע או"ח סי' קמז סעיף ב וע"י המצויין בס' המפתח-ראו דשבתי ב"ק פב. עמ' 663 טו"ב)], ואף למש"כ א"ל ולשופר כפוף (ע"י ר"ה טו, כו), דמצות כתיבת ס"ת היא משום לימוד וקריאה, מ"מ הרי הוא קיום מצוה בפני"ע כפשוטו.

ואם באנו לחלק בין שופר לקולמוס י"ל דשופר הוי טפי עצם המצוה לסוברים (ר"ת וסמ"ג. ע"י רא"ש ר"ה פ"ד סוסי"ג, יעושי"י סי' תקפ"ה, והמצויין בשו"ת פאר הדור סי' נא הערה 2) דהמצוה היא התקיעה ולא השמיעה, או דיש טעמים לשופר של א"ל ולשופר כפוף (ע"י ר"ה טו, כו), וע"כ צריך לנאות עצם השופר.

אך אין לחלק לפי רבנן (סוכה גג:) דתקיעה חדא הוי מצוה, משא"כ בס"ת שאין כותבין מגילה מגילה (גיטין ו) ורק סיומו הוי מצוה, דסו"ס בסיום כתיבת ס"ת גיבועי קולמוס נאה, ואף למש"כ אחרונים (ע"י מנ"ח מצוה תריג) דהכותב ס"ת ונאבד פקעה מצוותו דבעינן שיהא

'ויקח שש מאות רכב בחור ושלשים על כל' (בשלח יד, ו), ואמרו חז"ל (מכילתא בשלח פ"א) 'שלשים על כולו, רשב"ג אמר זה השלישי שעל המרכבה, לשעבר לא היו אלא ב' שהיו מריצים המרכבה ופרעה הוסיף עליהם אחר שבביל למהר לרדוף אחרי ישראל' (וע"י בתרגום יונתן).

ואיתא בבני יששכר (שבת מאמר ב) שמוזה למדו בני ישראל לומר 'זה א-לי ואנוהו' דמיניה ילפינן בגמרא (שבת קלג:) התנאה לפנינו במצוות, שהרי פרעה הוסיף הידור שלישי בעבירה לרדוף אחרי ישראל, והשי"ת לקח ממנו השלישי דכתיב 'סוס ורוכבו רמה בים ומבחר 'שלשיו' טבעו בים סוף', על כן שרו בני ישראל ואמרו זה א-לי ואנוהו התנאה לפנינו במצוות, וממילא נשמע דהידור מצוה עד שלישי (ב"ק טו:).

וע"י"ש שכתב דממילא לפ"ז נדע דפירוש שלישי, היא חלק שלישי נוסף על השנים, וא"כ לכאורה קשה דנילף מיניה דשלישי מלבר [אמנם העירו דבילקוט יש מדס"ל דקודם היו ג' סוסים ופרעה כשרדף אחרי בני"ה הוסיף סוס רביעי, וא"כ י"ל דהפלוגתא מלבר או מלגו תליא בשיטות בהוספות פרעה בסוסים]. וע"ד העבודה י"ל דרק בגוי השלישי הוא מלבר, כי כל מעשיו לשם התפארות כלפי חוץ, משא"כ אצל בני"ה הכל מלגו עם מחשבה פנימית, אך אולי תלוי בנידון אי יש חיוב הידור מצוה בהידור שאינו נראה מבחוץ. וע"י יומא ע. רש"י ד"ה להראות ומהרש"א חא"ג. וע"י מרדכי סוף מגילה והובא ברמ"א או"ח סי' קמז סעיף א ובמג"א סק"ד, וע"י ברמ"א שם סי' לב סעיף ד, ובשד"ח כללים מערכת ז כלל יב מד"ה וכתב מרן, אי יש חיוב הידור מצוה בהידור שאינו נראה מבחוץ [וע"י נועם אלימלך לקוטי שושנה ד"ה קול ה' בכח 'והנה הדר אינו כי אם דבר הנראה לעינים כי על דבר שאינו נראה אינו שייך הידור, וע"י זוה"ק תצוה קפ"ו] ואכמ"ל.

והנה הידור מצוה אין הכוונה רק כשניכר ההידור בגוף המצוה, דאיתא בגמרא (שבת שם) 'התנאה לפניו

ראתה שפחה על הים

בהקדמה להגש"פ עם ביאורי הגאון רבי שמעון סופר זצ"ל בעל המכתב סופר, אבד"ק קראקא, מובא מימרא נאה שאמר עוד בימי ילדותו כאשר הסתופף בצל אביו החתם סופר זי"ע, ובשעת לימוד החומש בפרשת בשלח שמע שאביו מתמה על הענין שנאמר בחז"ל על הפסוק זה קלי וגו' ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי, ורצה לבאר הבנת הענין איך אפשר לומר כן שהראה הקב"ה לשפחה מה שלא ראו הנביאים, קפץ האי ינוקא ואמר יאבא ח"י אני אגיד לך, הלא אם תשלח מכתב ע"י המשרת אשר לא ידע כתב ולשון אינך צריך לסגרו בחותם, תמסרהו פתוח על ידו ויביט מה בתוכו הוא יראה ולא יבן, אך אם תשלח האגרת ע"י בחור פלוני יהודע קרא מכתב בודאי תחתמהו יען אם יראה יבין מה הוא רואה ע"כ נאמר ראתה שפחה וכו' כי ראתה ולא הבינה, ודפח"ח

כתי"ק הפני מנחם זי"ע - במראות הנבואה

וכתב רבינו הפני מנחם זי"ע בגליון ההגדה [על פיענוחה של ההערה עמלו טובי המומחים, וטרם הגיעו לפתרונה השלם עקב הקושי שבקריאת הכתב. ביאור ההערה שמענו מפי בנו הגאון מורנו ראש הישיבה שליט"א]: דפח"ח לגאון הרב מקראקא ז"ל בילדותו [בילד גאונן], אבל שושבני כשהגדיל בא בטח להבנה בענין, ולתי הנכון. לפי המשמעות במכילתא שם, משל למלך ב"ו כשמופיע בין השרים, אבל הקב"ה אינו כן כו', כי הקב"ה נעלם מכל נעלם, ואין לו דמות [לתאר ולשרע], מ"ש הרמב"ם ז"ל, והכל השגות אשר השי" נתן להשיג, ואי" בגמ' מאי בין נביא לחכם, משל שמראה לו פלמטרין וחזות (ע"י ירושלמי ברכות פ"א ה"ד), היינו שנותנין לנביא למסור למי שנשלח אליו הנביאות לבני" או למלך (וא לאיש פלוני) ולעתיק הנביא רואה במחזה.... כמ"ש במראה אליו אתודע בחלום אדבר בו, וכמ"ש לנביא דודאי תאנים, ומקל שקד, וכדומה - ואז הבין היטב מה שאמר .... כי המשל קולע על השליחות לאמר, והם הי' מקבלים כדי להגיד זה א' ואנוהו, ואח"כ הוקבע מנהג שבני" יאמרוהו בכל יום (וע"י זוה"ק על ... הנ"ל), וכ"א משיג - וזהו הנמשל של תשלוח אליו הנביאות, אבל הנמשל שיחזקאל הנביא ח"ו יגלה יותר מדאי, הרי במשרע"ה כי בכל ביתי נאמן הוא, והוא לא יגלה, אבל אז הי' הרבה נביאים, אהרן ומרים, ועל בצלאל א' בצל א' - אע"פ שלא נמנה בין הנביאים ... [יש כאן כמה תיבות לא ברורים בכתי"ק, כמדומה שכאן הזכיר מהפסוקים שנאמרו על בצלאל: "מילא אותו רוח אלקים", או "ואמלא אותו בחכמה וגו'"].

בסוף דברי הפני מנחם זצ"ל - יאבל הנמשל שיחזקאל הנביא ח"ו יגלה וגו' - כוונתו להקשות, שהרי לא רק שפחה ראתה אלא גם כל גדולי הדור, והם "כבחור יהודע קרוא", ואף אם משה נאמן ביתו, מ"מ היו אז הרבה נביאים, וא"כ אין כוונת הנמשל שיחזקאל יגלה יותר מדי אם יראהו.

ביאור רבינו שליט"א בדברי הפני מנחם זי"ע

וביאור הענין העולה מתחילת דבריו של הפני מנחם נראה שכן הוא, כי השי"ת, שהוא נעלם, לא שייך לראותו, וגילוי מחזה ונביאות הכל הוא ענין של השגות רוחניות, ורק את מה שמגלים לו זה מה שהוא יכול לראות ולהשיג, יותר מכך אין שום יכולת לראות כי אין שום יכולת לראות, כי אין הקב"ה דמות שניתן לראותו. דלא כמו במלך ב"ו, אשר כל אחד יכול מרצון עצמו להביט עליו ולראותו. והנביא שמראה לו נביאות במחזה, ישנן דרגות שונות בהבנת ובהשגת הנביאות. הן מצד בהירות המחזה, כי לפעמים נגלים הדברים ברמזים, והן מצד גוגל ורוחב ההשגה. ולפי זה מתורץ שודאי שיחזקאל ראה יותר מושגים ממה שהשפחה ראתה, אבל לא היתה הנביאות בצורה ברורה ומובנת כמו שהיתה על הים. ולכן השפחה שעל הים, המעט שנתנו לה לראות, היה מובן לה עד כי יכלה להגיד זה א' ולי ואנוהו.

(ספר אפריון לרבי שמעון עמ' 842-942)

ההכרה והראיה שהשיגו על הניסים בים

איתא בשפת אמת (במדבר תרס"ג) שעל ידי הניסים שראו בקריעת ים סוף הגיעו לאמונה בהירה, כי בוודאי אי אפשר להשיג את הקב"ה שהוא נבדל ורחוק מכל רחוק בעצמותו, רק מתוך מעשיו יכולין להכירו, ועי"ז נברא העולם לכבודו כדי להכירו מתוך מעשיו, אבל כאשר הקב"ה עושה לנו נסים ונפלאות יש לנו דביקות והכרה ביותר, וזה היה בשעת קריעת ים סוף שבני ישראל ראו את גודל הניסים והנפלאות שעשה עמהם הקב"ה, והכירו בהכרה ברורה ובהשגה למעלה מהנפלאות ע"י מעשה בראשית שהוא בטבע, דהיינו שכל אחד הכיר כי כל כחו וחיותו הוא מהשי"ת שמחיה את כל הבריאה, והיה מבורר בלב כל אחד ואחד עד שהוא כעומד לנגד עיניו. וזה המכוון במ"ש חז"ל (שמו"ר כג. טו) שכל אחד ואחד מירדי הים היה מראה באצבעו ואומר 'זה קלי ואנוהו' (וע"י אה"ח הק' שמות לג, יח, ושפ"א תרל"ב ד"ה במד' כז. א) אך ע"פ שפ"א תרמ"ב ד"ה א' (הראשון) ושם משמואל פרי' צו ושרש"ג תרע"ג עמ' עא). וכדאיתא בספ"ק (ע"י מאור עינים פ"ר תרומה) ע"ד משל מי שיודע הדבר על בוריו ומכיר היטב יכול להראות באצבע כי הוא זה כך, כמו כן כביכול באלף אלפי אלפים הבדלות, השיגו בני ישראל השגה עצומה ונפלאה שהתברר להם היטב ענין יחודו ויחידותו כאלו יראו בו באצבע (וע"י אוצר דרשות ואמארים ח"ב עמ' יח וז"ל ע"כ). וכדאיתא בזוה"ק (ת"א קלה. במדרש הגנזל) על הפסוק (ישעיה' כ"ט) ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה וגו' זה ה' וגו' - 'ביומא דיחדי קוב"ה בעובדו, זמינן אינון צדיקא למנדע ליה בלבחון, וכדין יסגי סכלתנו בלבחון 'כאלו' חזו ליה בעינא וכו', וידעו ושיגו את בוראם'.

(פסח תשע"ב - עבד"ד פסח עמ' קג)

בדברי החת"ס בעניני תפלה

ואתם תחרישון

ויצעקו בני ישראל אל ה', ויאמרו אל משה המבלי אין קברים במצרים וגו' (בשלח יד, י"א), וכתב החתם סופר (מיהלאוויץ פ"ר בשלח תקצ"ה) כתיב (שה"ש ב, יד) 'יונתי באגוי הסלע בסתר המלרגה הראיני את מראיך השמיעני את קולך כי קולך ערב ומראיך נוח, פירש רש"י שהקב"ה הי' כמסתיר פניו מהם בים כדי שיצעקו שהקב"ה מתאוה לתפלתו, והנה גדולי ישראל עם מרע"ה הבינו כך ונתעטפו בתפלה לעשות נחת רוח להקב"ה, ואמנם עי"ז מצאו דלת העם מקום לאמור המבלי אין קברים וגו' שהרי אנו רואים שגם אתם מתעטפים ועומדים בתפלה, ונתירא מרע"ה שגם אלו יתפללו אל הקב"ה. והנה בתענית (כה): אמרינן שמואל הקטן גזר תענית ולא אתי מטרא עד פני, אמר אין זה שבת הציבור אלא כעבד המבקש פרס מרבו ואמר יתמוגג עד שנותן לו אלא היכי דמי שבת הציבור משיב הרוח ונשיב יזקא מוריד הגשם ואתי מיטרא, ודאג מרע"ה אם יתפללו אלו שאינם הגונים יגרמו שתאחר התשובה שיאמר הקב"ה יתמוגגו ואח"כ אושיעם, ע"כ אמר להם אתם תחרישון ואנחנו נתפלל.

ובמשי"כ החת"ס דמרע"ה דאג אם יתפללו אלו שאינם הגונים, כתב הגרא"ד פרידמן זצ"ל: העיר חכם אחד, מדברי הגמרא (כריתות ו): 'כל תענית שאין בה ממושעי ישראל אינה תענית', דמשמע שמעלה גדולה היא שיתפללו פושעי ישראל עם צדיקים. ותיירץ עפ"מ במדרש שמואל (במשנה ואל תתחבר לרשע - פ"א מ"ז) דכשהרשע מחשיב עצמו ליש צריך לרחקו, אבל כשמתבטל לצדיק אז יש לקרבו ולצרפו. וכאן הרי החזיקו עצמם כחשובים.

והעיר רבינו שליט"א: חילוק זה שצריך הרשע להתבטל לצדיק ברור ופשוט, וידועין דברי מהרש"א בחא"ג כריתות (שם) דמהאי טעמא הוה 'חלבנה' מ"א סממני הקטורת, ולא מעשרה שהם יסוד המנין, כי כן הוא גם ברשעים ע"ש. ומה שהקשה כאן דרשעים מתו, פשיטא דלא קשיא, שהרי היה עצם ערב רב, וגם רשעים כדתו ואבירם ומיכה ועוד.

ועצם הקושיא יש לתרץ בענין אחר, ע"פ מה שכתב הראי"ף (במאור עינים בעין יעקב, כריתות שם) דלהכי צריכין לרשיעי בתפלת תענית כדי שעל ידם יהא ניכר בשמיא חשיבות מעשי צדיקים, וא"כ פשוט דבעת קריעת ים סוף שהיו שם המצרים היה סגי בזה בשביל הכרת מעלת ישראל [והגם שהיה קטרוג שלהללו והללו עובדי ע"ז], מכל מקום היה ניכר החילוק בין ישראל לעמים, כי עדיין יש עדיפות גדולה לישראל שלא שינו הג' דברים ועוד, רק חטא ע"ז [של יחידים] קטרג.

עוד יש לומר, ע"פ מה שכתב בפ"י המיוחס לבינו גרשום (כריתות שם) שמעלת צירוף הרשעים היא רק כשחורין בתשובה, ומיירי ברשעים לשעבר (וע"י אמרי אמת פ"ר נצבים תרס"ה), וזה לא היה כאן.

(מפס"ס פ"ר בשלח עמ' קטז-ק"ז)

תפלה בפירוט הבקשה

כתב החתם סופר (שם) אמנם גם מרע"ה וסיעתו לא כינוו מעשיהם שהיו מתפללים סתם הושיענו ה', ולא שייך בזה לומר משיב הרוח נשיב זיקא, אלא ה"ל לפרש בתפלתם כגון רבש"י בקע הים וה' נבקע ע"י דבריהם הוה נשיב זיקא, והיינו דאמר הקב"ה למרע"ה מה תצעק אלי, אם על נסיעה אם על בקיעת הים - ועתה דבר אל בני ישראל ויסעו ואתה הרם מטר וגו'. עכ"ד.

ובמשי"כ החת"ס דהוי להו לפרש בתפלתם בקשתם כגון בקע הים וה' נקרע ע"פ דבריהם וה' יקדוש השם. העיר הגרא"ד פ"ר זצ"ל דגמרא ערוכה היא בב"מ קה: החוכר שדה מחבירו, אילו זרעתה חטי הוה מקיים בי (איוב כב. כח) 'ותגור אומר ויקם לך', ועי"ש ברש"י דנצרך לפרט הבקשה.

וכתב רבינו שליט"א: אי מהתם לא איריא, שהרי ביקש על דבר אחר, רק ההוכחה מתוס' שם (ד"ה לניסא) שכתבו, דמסתמא לא היה הקב"ה מקבל תפלתו של זה שיצליח כל מה שעשה.

ועוד העיר רבינו שליט"א: לכאורה יש להעיר על זה מהמעשה, שפעם בא איש עני ואביון לפני הרה"ק רבי פישל מסטריקוב זי"ע והתאונן על מצבו הרע, על כן צוה לו לקנות כרטיס הגרלה וביכרו שיתעשר עושר רב, הלך הלה ורכש לעצמו כרטיס הגרלה אך למרבה הפתעתו לא זכה בכלום, משנודע על כך להרה"ק מסטריקוב התפלא גם הוא ואמר: אם דברי אינם מתקבלים בשמים, נמצא שאיני רבי! ולא הנניס אלו חסידים עוד. משנודע הדבר להרה"ק הרבי ר' בונם מפרשיסחא זי"ע, הלך לפייס את הרה"ק מסטריקוב זי"ע, ושאלו הרי אומרים 'ומי בכל מעשה ידיך וכו', אשר יאמר לך מה תעשה ומה תפעל, ואילו בגמרא (מו"ק טו) אמרינן 'מי מושל בי צדיק שאני גוזר גזרה ומבטלה, הוא מותיב לה והוא מפרק לה, שבודאי יש כח ביד הצדיק לגזור גזירה והקב"ה מקיימה, אך אין הצדיק יכול לומר איך יקיימה השי"ת, יאם הרבי יגזור על אדם שיתעשר בודאי יסובב השי"ת שהלה ירויח הון עתק, אך עכשיו שאמרתם להקב"ה באיזו דרך יתעשר - לא נתקבלה הבקשה, והוטבו הדברים בעיניו וחזר לקבל את החסידים כמיימים ימימה' (הובא ביולקט יוס'י' אות ר"ח, וראה בהגש"פ מפי ספרים וסופרים עמ' שסט). הרי שאין לפרש בתפלתו לבקש על דבר מסוים.

ואולי בתפלה על אחרים שאני, דלאו אורחא דמילתא לבקש דוקא על דבר מסוים, או דברכה שאני, כמ"ש אחי הגר"ד שליט"א (ע"י מפס"ס שם עמ' ק"ז קולמוס החסידות ה' ער), שמצינו ברכה שהחביאו בלשון נסתרת כדי שלא יעכבו המקטרגים, שמא"כ בתפילה, אמנם בנועם אלימה 'ימימה' (הובא ביולקט יוס'י' אות ר"ח, וראה בהגש"פ מפי ספרים וסופרים עמ' ואכמ"ל, או דברכה לעשירות היא כבר ברכה מסוימת, ולא הוי כמו ברכה שיצליח בכל מעשיו, ולכן אין לפרש יותר מזה, אבל הבקשה להצלחת תבואת החסידים למזונותיו אינו חשוב כדבר מסוים, וצ"ת.

(מפס"ס פ"ר בשלח נספחים עמ' שמא-שמב)

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' אפרים מנחם ז"ל
בן הרה"ח ר' אברהם יצחק הלוי ז"ל לנדא

נלב"ע כו ניסן תש"פ

הוצנח ע"י מוקיין

מתפללי שטיבל 55 בארא פארק

נדבת ידידנו

הרה"ח ר' ישראל קוז'ליק שליט"א
זכות הרבים תעמוד לו

להתברך מכל מילי דמיטב

מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

נדבת ידידנו

הרה"ח ר' יוסף חיים רוטנברג שליט"א
זכות הרבים תעמוד לו

להתברך בכל מילי דמיטב

מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

טללי תחיה

דברי נחומים ואמונה בקבלת הנהגת הבורא

בס"ד

טו"ב כסלו תשס"ה לפ"ק
לכבוד ידידי וידיד בית אבא, רודף צדקה וחסד ומצניע לכת, הרה"ח ר' יעקב רוזנקרנץ שליט"א, עם ב"ב יחי, וכל המשפחה הנכבדה נ"י.

בהיותי אתמול לנחמכם, וראיתי עד כמה הומה לבכם, לב הורים שכולים, נסיתי להשקיע סערת רוחכם, על **שלא הספיקה שעתכם להפציר בתפלה ובקבלת טובות ובצדקות** שהייתם בוודאי עושים, - אך הדברים הנאמרים בקפה, הם רק לשעתם, והכאב והיגון - מתמידים ונמשכים, על כן חשבתי להעלות הדברים בכתב, אולי יהיו מעט צרי ללבבכם הנשבר.

הזכרתם את חסדי השי"ת להרב קרייזוירט זצ"ל, שקבל על עצמו בהיותו בשערי מוות, וניצל לחיים, והי' צר לכם שלא ידעצתם ולא יכולתם לעשות כן, - הנה **כולנו מאמינים באמונה פשוטה שכל מחשבות אדם ותחבולותיו, כולם מכונים מלמעלה ע"י הבורא יתברך**, עלית העילות וסיבת הסיבות, הן במעשים גדולים כגון חורבן הבית השני, שאמרו חז"ל שהיתה לר"י בן זכאי אפשרות הצלת ביהמ"ק, אך הקב"ה משיב חכמים אחר ודעתם יסכל, והן במעשים קטני ערך, כגון הושיט ידו לכים ליטול פרוטה ועלתה בידו מטבע אחרת, שזה נקרא אצל חז"ל יסורים מן השמים, ואמנם ניתן לבני אדם הזכות להתפלל אליו יתברך שמו, אך לא הובטח לאדם שיוכל לפעול בתפלתו כרצונו, והרבה דרכים למקום, ולפעמים מעלימים הדבר שנגזר כדי שלא יתפללו עליו, ואז לא יועיל כל טעדיק לגלות הדבר.

בודאי שהיה מקום לדון אם צריכים לגלות להורי המנוחה על מחלתה, אך עכשיו לאחר מעשה, כשנתגלגל הדבר כך, בוודאי כך היה רצון הקב"ה, לנעול שערי תפלת הוריה יבדלחט"א.

קטנים אנו מלהשיג ולידע חשבונות שמים, למה לא חפץ השי"ת בבקבלת טובות ובצדקות שהייתם בוודאי עושים לזכות רפואתה, אולי גלוי לידע תעלומות נדבת לבכם ופזרונתכם לצדקה, ואין חפץ לנסותכם בכך [ואולי לא הייתם יכולים להגיע לגודל הקבלה שקיבל על עצמו, למשל, הרב קרייזוירט זצ"ל, הן בהיקף צדקותיו, והן בהיותו מעשה ומזכה את הרבים, ולא רק עושה ונותן בעצמו. - מה שנמנע ממכם לפי גילכם, בריאותכם, וטבעכם], ואולי טעמים אחרים הנעלמים מעינינו, - אחת נדע: כך היה רצון הבורא ית', וכך עלתה במחשבה לפניו, ומי שנתן **עצה ורעיון להרב קרייזוירט, הוא עצמו העלים וכיסה הדבר מכם**.

הזכרתם בדבריהם, את חסדי השי"ת לפני כיובל שנים, בעשותו עמכם נס ופלא לרפואת בתכם המנוחה ע"ה, - והרי ברור ופשוט, אם היו מציעים לכם אז מן השמים לרפואתה ולהחיותה למשך כחמשים שנים, בוודאי הייתם מסכימים בשתי ידיים להצעה זאת, ובלבד שתתפרא, והרי כך עשו עמכם באמת, אלא שלא הודיעכם אז משך שנותיה וימיה, ובא בעל הפקדון ונטל את פקדונו, ומי יאמר לו מה תעשה.

איתא בספרים, שנסיון העקדה לא היה במה שמקיים אברהם אבינו רצון בוראו, אלא במה שהיה ליבו שֶׁלֹּם וְסָפִים עִם רָצוֹן בּוֹרְאוֹ, והרי אצלכם, אף שלא הודיעוכם ולא שאלוכם אם אתם מסכימים לעקדה הזאת, אבל יש ביכולתכם לעמוד בנסיון **ההסכמה והקבלה באהבה ובשתיקה** את רצון הבורא, יכולת שהוטבעה בנפשם ישראל מכוון אברהם אבינו ע"ה, והרי בכל שנות חייכם עברו עליכם הרבה גלים והרבה מים הודונו, ועל כל גל וגל נענעתם ראשכם, בהשלמה ובקבלת רצון השי"ת, אֲמָצוּ נָא אֶף הַפֶּעַם, בנסיון שאולי גדול מכולם, להקריב הקרבן לנחת רוח לפניו בקבלת רצונו, ולא רק בעצם פטירתה, רק גם נעילת שערי התפלה בפניכם, שהיא ג"כ מרצונו יתברך, ובוודאי גם הנפטרת ע"ה ידעה שבגלותה מצבה להוריה יתפללו וירבו במעשים טובים לרפואתה, ואעפ"כ הסכימה למסור נפשה ולוותר על סיכוי זה להצלתה, בשביל כיבוד אב ואם, והרי נתקבל קרבנה לרצון, ואשריכם שגידלתם בהתנהגות ע"ה, בהתנהגות בחייה עם בעלה הרב ר' אריה יבדלחט"א, כרדיפת צדקה וחסד בהצנעת לכת מופלגת, ובהתנהגות בשערי מוות.

כל יהודי מפליטי החרב והשוואה, הצילוהו משמים למטרה מיוחדת, יש מהם לתיקון נפשו, ויש מהם להקמת בתים ומשפחות בישראל, אך יש שזכו במיוחד, להחיות עם רב ולהיות ממזכי הרבים, סבורני שאפשר לומר עליכם שניצלם מגיא ההריגה, לא רק למען נפשכם ומשפחתכם הנכבד, **אלא להחיות עם רב כפשוטו**, במעשי צדקה וחסד שעל אף כל צניעותם והסתרתם, יצא שמעם ונתפרסמו, ויחזק השי"ת בריאותם וכוחם, ירפא לשברי לבבכם ויחשב עצבותיכם, והמשיך בפעולותיכם הנשגבות, ולראות רוב נחת מכל שאצאיכם, בלי עגמת נפש ובלי עצב, ובנחת ציון ונחמו במהרה בימינו אמן.

ידידכם המשתתף בצערכם הרב ומתפלל להשי"ת לחיזוקכם בגוף ובנפש
שאול אלטר

תמיהות רבותינו

בחילוק בין שש"פ לשמ"ע לענין שהחיינו

בגמ' סוכה מז. דנה הגמרא שכמו דבשמיני עצרת אומרים שהחיינו, ה"ה בשביעי של פסח נימא. קשה לי אמאי לא חילקו בפשיטות בין ז' דפסח לשמיני דתג, דהתם כתיב שבעת ימים, אם כן כללינהו קרא, אבל בסוכות לא כתיב שמונת ימים, אדרבה כתיב כמה פעמים שבעת ימים, ושמחתם לפני ה' אלקיכם ז' ימים, חג הסוכות תעשה לך ז' ימים, ומאיהו טעם נימא דרגל א' הוא.

(שפת אמת סוכה מז. ד"ה בגמ' הכא)

בתנאי בבריאה לבקיעת הים

וישב הים כו' לאיתנו (בשלח יד, כז), דרשו חז"ל (שמו"ר כא, ו) לתנאו, ויפלא כי למה הוצרך הקב"ה לתנאי, ובלא זה לא יוכל ח"ו לומר להים שיקרע.

[עוד הקשה] לכאורה זה אין מקומו אצל שיבת הים, רק אצל הקריעה מקודם.

(שפת אמת לקוטים פ"ר בשלח)

בהא דהיו נתונים בדין

שהיו ישראל נתונים בדין, הללו עובדי ע"ז והללו עובדי ע"ז, והלא כתיב ויאמינו בה', ועוד הרי נצטוו ויבאו בני ישראל בתוך הים ביבשה, וכתיב זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר, ואילו המצרים אמרו הבה נתחכמה לו, ואמר ר' חמא ב"ר חנינא נתחכמה למושיען של ישראל וכו' לדונם במים, שכבר נשבע שאינו מביא מבול וכו', והם לא ידעו שעל אומה אחת מביא, אי נמי הוא אינו מביא אבל הם ירדו לים, וא"כ הרי נשתנו אלו מאלו.

(פני מנחם שש"פ ע"מ פא מכת"ק)

מכתבים למערכת

שאיבת הנשים

להמשיך מעייני הישועה

בס"ד, לחכמי ורבני ארץ, גודרי גדר ועומדי בפרץ, בשמאל דוחה יצר והבליו, בחיצי גיבור שנונים מקשתם של רבותינו, ובימין - לב בנ"י לה' מקרבת, באורה של תורה ועבודה, ממשנתם הרחבה והעמוקה מיני ים - מערכת 'בנאות דשא' שלום רב.

ראיתי בגליון מ"ב לפ' בשלח מדור מילי דאורייתא שהבאתם דברי **רבינו שליט"א** על דברי **העין יעקב** (סוטה יא), בענין שאיבת המים ע"י הנשים במצרים. ובסופו ע"ד הדרוש שנשים דייקא שאבו כיון שעל ידן באה הגאולה, כמאמר חז"ל 'ביכות נשים צדקניות נגאלו אבותינו ממצרים', ע"כ הראו להם סימן משמים לישועה שבדרך לבא ע"י שהזמינו להם דגים, עכ"ת, וכונת הדברים שם אינה מחוורת די הצורך, כנראה למענין.

וכאשר זיכני השי"ת לשמוע הדברים בשעתם בקידור בעליית גגו, וכדי שלא יחסר המזג הנני לזכות את הרבים במרגניתא טבא שלא תאבד מהם, ואלו הן: רבנו פירש ה'צדקות' של הנשים ששיבחו חז"ל, היינו לגודל אמונתם של הנשים שגדול כוחם בזה מהגברים, שכשראו מעין 'חיך' מלעילא בעומק הגלות כשהזמין להם השי"ת דגים בשאיבת המים, נתחזקו באמונה **שודאי כאשר ה' עמם עתה כן לא יעזבם עד שיושיעם לגמרי**, וע"י אמונה זו הכניסו חיזוק ואמונה בבנ"י להמשיך לגדל דורות כי בודאי

ישראל חפץ

היו"ט אינו בורח מהאדם

עושין איסור לחג (סוכה מה:), הפירוש בפשוטו הוא להתקשר ולעשות איגוד לחג, אסרו חג בעבותים, בשפת אמת אי' לאגוד את היו"ט ולהמשיכו לכל השנה, אלה מועדי ה' מקראי קודש אשר תקראו אותם במועד, החידושי הרי"מ ז"ל אמר מקראי קודש שהקדושה קוראת לישראל, כשיורד מלמעלה זמן של יו"ט זה יורד ומגיע לתמידות וההארות נשאים, ולכל מועד יש את האורות שלו, היו"ט אינו מתרחק מהאדם רק האדם עוזב ובורח מהיו"ט, הזמן עובר וצריך לראות שישאר מזה משהו על כל השנה. מקראי קודש כתיב באלף, אם לא כן אין זה מקראי אלא מקרי, וצריך להיות קשור לאל"ף, אלופו של עולם, להיות נאגד עם הקדושה. לקשר עצמו אל הקדושה.

ביו"ט של פסח, התורה צוהת לכל ישראל להכין עצמם, לנקות ולהודוך, שלא יהא שום משהו חמץ, שאור וחמץ, גלוי וידוע לפניך שרצונו לעשות רצונך ומי מעכב שאור שבעיסה, ולהיפך איתא מהא"ר ז"ל שכאשר אדם נוהג ממשוה חמץ שממרים אותו כל השנה שלא יכשל בחטא, ומקשה הרבי מלובלין ז"ל בדברי אמת הרי יש בחירה לאדם, וכי מי שיאכל מצה שמונה ימים יוכל אח"כ לעשות מה שלבו חפץ ויהיה מובטח שלא יכשל, ומתוך שהכוונה היא שיש לו סייעתא דשמיא שלא יחטא, ועדיין קשה להבין הרי בכל מצוה שמקיים יש לו סייעתא דשמיא ומי מיוחד חמץ, אולם הכוונה היא שיעקר השבת החמץ, תשבתו, הוא השבתה בלב, כשנשמר חמץ שבלב, בהשבתה בלב, יכול בזה להיות לגמרי טוב, זה מכניס ונותן כח לכל השנה, משהו חמץ המכוון הוא גם למשהו חטא, כל אחד איך שהוא ניקה עצמו במעט, וזה צריך שישאר על כל השנה.

(פני מנחם אחרי - אסרו חג ע"מ קל-קלא ויש"פ ע"מ יס)